

SZÉKELY-UDVÁRHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP. — UDVÁRHELYVÁRMEGYE, az UDVÁRHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRÖK EGYETEME ÉS az UDVÁRHELYMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előzetes díjak: Egyszer 4 ft. Följé 2 ft. Negyed éven 1 ft. Egy példány ára 8 kr. Papoknak és tanulóknak egész éven 3 ft. — Hirdetési és előzetes díjak a kiadványokhoz (Betegek Pál Könyvnyomdája) befizetendő.
Majestatiske Hírlapok: egyeztetés: 1000 ft.

Feliratok szerkesztője:
Dr. Vajda Emil.
Főszerkesztő:
Solymosi Endre.
Társasági elnök:
Kisfalusi és Ispánfalusi: Betegek Pál

A lap szerkesztési díjai: ill. közlemények a főszerkesztőnek befizetendő. Közvetlen nem adhatók vissza. — Hirdetési díjak: 100 szöveg 2 kr. azelőtt minden szöveg 1 kr. magán hirdetések 1 cm. átl. 3 kr. közt. hirdetések. Bélyeg díj 100 szöveg 30 kr. Nyitási sor 10 kr. — Hirdetési és nyitási díj 100 szöveg 30 kr.

Ipariskola.

I.

A múlt évben is fölemeltük szavunkat s hívó szavunkat ez iskola érdekében.

Tessük azt most is a tanév végén, midőn az iskolák aítai jó időre bezárulnak. A két hav szünidő s a meleg napokon lehet aztán gondolkodni a teendőkről fölött s talán valami lendítése is ez ügyben.

Az iparisiskola intézmény, ismerjük el, hazánkban még mindig új dolog; a kezdet nehézségeit csak úgy bírjuk leküzdeni s a tanításnak helyes irányt adni és azt kellő mederbe terelni, ha az iparisiskola iránti érdeklődés teljes mértékben meg van minden részről.

A törvényhozás az iparisiskola szervezésével feladatának kötelességgel való tételével az ipar terén észlelt egy nagy hiányt vonnivaló hivatalos elismeréssel, midőn arra törekedett, hogy hazánk iparai s a nyugat-európai nemzet iparaisával a verseny felvétele és kiállhassék.

Amde hogy ez keresztülvihető legyen, oda műveltség és szakképzettség szükséges. Hogy ezt iparosaink elsajátíthassák, erre van hivatalos elismerés az oktatás és nevelés.

Fajdalom azonban azt kell mondanunk, hogy az 1884. évi XVII-ik t-cikkben, azaz ipartörvényben, nincs megadva erre a kellő alap. Lássuk csak

A törvény 70-ik §-a azt mondja, hogy a kisközölki életkor még be nem töltött, tanonczokul föl nem vehető. Ebből tehát az következik, hogy csak olyan gyermek vehető fel, a ki a népisiskolában az életkorának megfelelő osztályokat elvégezte, de a dolog nem így áll, mert u. a. évi 27406. sz. min. rendelet: az iparos tanuló iskolai szervezeteinek 7. §-a azt mondja: „Ha a belépő tanuló a kívánt feltételeknek meg nem felelne, azaz: ha a népisiskola IV. osztályát be nem végezte, akkor az iparisiskola elé rendezett előkészítő osztályba utasítatik.”

De hát kérdem én, nincs-e különbség a népisiskola IV-ik osztályát végzett és egy esetleg semmit sem tudó gyermek között. Hogy lehetne a népisiskola IV. osztályában előadott tananyag az iparisiskola előkészítő osztályában heti 4 órában vagy esetleg 6 órában pótolni? A mit 4 év alatt heti 24 órában mulasztott valaki, az 1 év alatt heti 4—6 órában azt hiszem lehetetlen pótolni.

És ez szemben mit tapasztalunk, azt, hogy a tanoncz, ha munkáit elvégezte, meg az előkészítőből, elégtelen bizonyítványt daczára is, felszabadul.

Ez nemzet szerint nagy helytelenység s egy egymaga elég, hogy föl hívja az érdeklődők figyelmét s egyúttal a törvény idevágó szakaszának módosítását teszi szükségessé.

A mi pedig a törvényből kimaradt t. i. az iparos pályára készülő gyermektől némi értelmi követelmény, ne hagyja ki a számitásból a tanonczot felfogadó iparos, iparházas és iparisiskola, így legalább segítve lesz a bajon, addig is, míg a törvény másikként intézkedhetik.

A iparisiskola tanításnak nagyobb is fontosabb feladata van, semhogy az abc elemi részek tanításával foglalkozzék s csak nélkül vesztesége el a drága időt ilyenekkel.

Ha minden, az iparos pályára jelentkező tudatlan gyermeket fölvesznek, akkor méltán kérdezhetni, hogy mily eredményt bírhat fölmutatni az iskola? Azt pedig merészség volna állítani, hogy az ilyen tanulókat az ipar díszévé válnának.

Lehetséges, hogy van kivétel itt is, de vajmi kevés, úgy hogy az arány 10:1-hez. A tudatlan gyermek vagy azért nem tud, mert nem járt iskolába, vagy azért, mert ha járt is nem tanult semmit, hanyag volt. Melyik válik most be jobban iparosnak? Az talán, ki nem járt iskolába? Lehet, hogy nagy fáradságot árán megtanulta a betűket, megtanult imigymányszó számolni s olvasni,

de ekkor a kitélvén tanoncz ideje, a tulajdonképeni iparisiskolai tárgyakról (rajz, mértan, ügyvitel stb.) mitse tud. A ki pedig már a népisiskola I-5-ös osztályában betöltötte 12 évet, a nélküli, hogy irni, olvasni megtanult volna, vajon mire fog az haladni az iparisiskolában? Leggyakrabban lemarad, ismét, ezalatt kitélik a 3 évi munkaideje, fölvezetődik s lesz a hazai ipar egyik kontrája.

Meg kell tehát tisztítani a tért az ilyenektől, kik a tehetségeseknek haladásának csak gátol szolgálnak.

Mit kell tehát tennünk? megmondjuk jövő közünkben.

Udvárhelyvármegye közigazgatási bizottságának június havi közgyűlése.

Udvárhelyvármegye közigazgatási bizottsága havi közgyűlést folyó hó 15-én délelőtti határozott gróf Haller János főispán elnöklété alatt tartotta meg, melynek tárgyai közli felmunkája a következők:

U g r o n János alispán jelenti, hogy az elmulult hónap a közgyűlések ügyrendjelet semmi körülmény nem akadályozta és személyváltozás is csak annyiban történt, hogy a Homoródi járási főszolgabírói hivatalhoz helyettes szolgabírói Kis Kálmán nevezték ki, aki állását el is foglalta.

U g r o n János alispán jelenti, hogy az 1895. évi június hóban a megyei érvényesített 1576 ügyvitelről előtérítendő, ebből előtérítendő 1509 és előtérítetlen maradt 367 ügydarab. Múlt hónap az árak létszáma 7747 személy volt 214,261 ft. 89 kr. vagyvonal.

De L e n g y á József, vármegyei b. tisztviselő főispán jelenti, az egyeztetési áptokot egy a megelőző hónaphoz, mint a múlt év megfelelő havához viszonyítva, kiértékeltek voltak. Főleg a hevenyített betegségek, u. m. a kanyaró 41, rouscello torokból 18, hasi hagnymáz 2 esetben fordult elő. Orvostársai hullavizsgálat 10 esetben végeztetett. A vármegyei kórházban összesen 70 egyn, 45 férfi és 25 nő ápolottak és ápolás alatt 53 egyn, 24 férfi és 11 nő maradt.

D i o m á r Karoly kir. ügyész jelenti, hogy majus hóban a kir. törvényszék fogházban 6 vizsgálati és 52 elítelt; a székeljvármegyei kir. járásbírósi fogházban 2 vizsgálati és 18 elítelt; a

TÁRCZA.

Alkalmi beszéd.

Iris a előadói Király János tanár a kö. s. agyagiparisiskola millenáris ünnepélyén.

A hálaa kötelező megismerésének észrevétele üdvözölő szavaink intenzitát nevében a nagydíj, k. üdvözlő Árpád hőszerelmének használatát megeléged, melynek tetszerelmű határa ezer hosszú és külsőben szenteltek fájnak történelmi hivatottságának ez erejű.

Üdvözlő azon felemlő tudattal, hogy az ököre való visszaélésekben agynak és szívünk harmónia csendül fel, miként hajnal bíborán az erők és ligetek ezereket dala.

Hissen (tűnyszerű) ösienek máig az a történelmi jog és kötelezőség, mely az Ural partján üldözölközött éven keresztül, Attila birodalma iránt a Csaba kultúra fenntartott; páralan az előzői verszerzők alapszemléje, mely ma, eszervé után is az, a mi akkor volt: a törzsi hatalmának egyességei, nem lemondás a gyakorlati, de csak ártalmatlan és együttesen gyakorlati hatalomnak Árpád és utódaira.

Ez olyan jog és alkotmányozásnak mutat, mely előtt a 19. század is meghajlhatja magára emelt szálóját.

Vallásuk fölöttal mindannyi pogányunk mondott vallás-on, mert a jó és gonosz szellem hitével a halhatatlanság erő hite is egyetlen.

Társadalmi fogalmak előtt, már csak azért is, mert a nó egyezzen a férjfel, „urasszony”, az ontaszlező pápaszemű bölcsesség is kálapot emelhet.

A műveltség egyik feladatát az irást, az ügymondást haz-sóitba bethékné bírták. Avagy kitérdelődött? Elemozuk kérem csak e két ó szót: „betű” és „írás” vagy a szomszéd Emlékei templom felirátat olvasunk s a aztán legyen kinek-kinek hite szeri.

Köztisztviselti kiegészítés forrása a történelem s a pásztor tiltókája és a kobos hurja a lösi-erények nagyagán feszült és merregett meleg lelkesedéssel.

Körít me család tisztult és emellett elévő látogatót ilyen barátim, tanítványok.

Ez hitűk, a korbíjába és ama politikai téves nézet való, hogy létünk csak egy allandósi hatják, ha fölelmelek és rettegtek. Ezen végeztet feltekinél kedvező lökést adott a Lombárd Brenta partján vivott fényes győzelem, mely azután csaknem egész Európán székhordatá győzelmetek lobogóját. Nohát fölétek és győltötek, rettegtek, de nem tisztelték.

S mert az erkölcsi világnézet bántó talpkapások a Nemezis bosszúját is kivívta: Merseburgban a Krye eleison, a huj, haj esztakálástól elnémet s a Lech mező síkjain a Lehel kúrtje szelreped.

Igy aztán a halandók vágya ellátott, a józanabb fellegbe utat tört és egy jobb kor hajnala derengett a Kárpátok felett.

Ilyen barátim tanultok és okajtok!

Majd az irigységtől büjtött törpesség kezdett jósolni s a két világháborúban a magyar partján próféták, mert szolgabírák nem tűn fájunk vágóit vesztét hirdető, mert a história lapjából azt a téves, kulcsban valószínűleg igérkező következtetést fejté ki, hogy két világháború határovanál, két világi örök hullámcsapási met-hetetlenül eltemetnek.

Es eltemetnek, ha történelmi küldetésünk eseméző művelődés az ártóvaló haszaszeret nyugodalom nem küszörvetti, mikint a szendergésből megöbözöttet Mester a tenger hulláma.

Szent haszaszeret emel föl és szentel meg hat lelkienket, hogy a milliók áhítatában ögre emelkedő imával szálhasson s a mi esztégünk a magasa, hogy a székelj Kárpátok magyar partján megélt, mert szolgabírák nem tűn fájunk vágóit hája szegessen: Merre szegnek hajjai, Tiszának, Dunának, Árpád hó magzatát fel virágoznak, s hogy Kárpátoktól Adriáig az ismoult hit ajkán összességen a dal: Ad meg Isten a magyart!

Ad meg küldetésünk Isten szentje intőztetnek is, hogy a két világháború s orány talán ismétve tengődő nyomorunk enyhítésére leessen.

Csacsemő intőztet vagyunk, éppen azért a pálaszeretett annál jogosultabb megeléged. ragaszkodunk hat hozzád legdrágább anyuk ez év vérel és verőfékkel megemeltet hazánk.

(Folytatjuk.)

100—1896. szám bv.

Árverési hirdmény.

Alulírt kiadott bir, végrehajtó ezenel köz-
írré tessi, hogy a székellykereszturi kir. járáskö-
nyöknek 1896. évi 1074. sz. végzése folytán dr.
Lutts Károly brassói ügyvéd által képviselt
Tischler János brassói lakos telpezes részére, Michel
Károly székellykereszturi alperes ellen 141 ftt 88
kr követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési
végrehajtás folytán alperestől lefogalt és 318 ftt
86 kr-ra becsült ingóságokra székellykereszturi kir.
járáskönyvön 1921—1896. sz. végzésével a további
eljárás elrendeltetvén, annak Székely-Keresztúron
a városkészenléti leendő megtartása határidővel 1896
évi június hó 27-ik napjának délelőtti 10 órája kitün-
zetik, ki a nyílt árúval lefogalt többféle singes
bolti árucikkek a legelőbbet igénybe kérészen fizes-
tése mellett, szükség esetén becsáról alul is elfog-
nak adhatni.

Felhívatsuk mindazok, kik az előírozandó
ingóságok vételéből a végrehajtató követelést
megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a menyi-
ben részükre a foglalás korában eszközöltetett
volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem
tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés
megkezdéséig alulírt kiadottul irásba beadták;
vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák,
mert különben csak a vételár fölöslegére fognak
utaltatni.

A törvényes határidő a hirdménynek a
bíró-ág tábláján történt kifüggesztését követő
naptól számítatik.

Kelt Székely-Keresztúr, 1896. évi június
hó 1-én napján.

Szalontai Albert,
kir. bírósági végrehajtó.

A nagyműveltség kereséde mi miniszterium #4025
sz. magass rendele-vel állam kedveseménget rendezett
a mindenhol kiváló közkeletűségnek örvendő

COGNACUNKAT (tisza borpalat)

melegen ajánljuk.

Eredeti gyári árjegyzék szerint kapható:

Székelly-Keresztúron
Lengyel László ur-tőzser- és csenegetérekedésben
Székelly-Udvarhelyen:

GÁL JÁNOS.

Bodrogi Áron, Hí. Dézy Antal, Keregy János, Ns. haun
József és Steinburg Ottó urak fűszer- és csenegetéreked-
desében, továbbá Schnapek József ur az lodjában.
Validáigert és tisza kezeletért az alant jegyzett igaz-
gatósg savatól

Tokaj Hegyaljai Cognacgyári Reszvenytársaság s. A. ügye.

Dr Nyomárkay Ödön, Kanizai Szerveczky Ödön,
Zemplénvárosi községben 17-12 a szőlőtelepítési egyenlőt
arvára. 4. önkölts.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hírnarvas huzászor ellentart az idő megpróbá-
lásoknak, mert már több mint 25 év óta megismert,
fajdalomelűlő borsz-ilekelt alkalmazatik köz-
vetlenül, csuszni, taggyógyításnak s megbeteges-
nek és az orvosok által bebizonyosított s mindig gyákra-
ban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain Expeller gyá-
korta Horgony-Liniment elavosztó által nem titkos
sor, hanem igen egyszerű háztart., melynek egy
húztartásában sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és
1 ft. áronkeltó árban magában minden gyógyszer-
tárház készenben van. Fraktúr: Török József győ-
zsemszék Budapest. Bevásárlás alkalmával igen
óvatosan legyünk, mert több kishirtetők
ulmánti grán forgalmaz. Ki nem akar
megkérődni, az minden egyes üveget
„Horgony” cölögy néllül mint nem valódit
tisztasá vizsák.

Richter F. A. és társa, más és 12 ár alatt szállít,
Budapest (Theringia).

11—14 Valódi minőségben kapható
Nagy-Solymosi KONCZ ARMIN
gyógyszerárkában Székelly-Udvarhelyt

Sz. 10331—96. sz. b.

Pályázati hirdmény.

Járáss-örvössá történt kinevezés folytán üre-
sedésbe jött székellykereszturi járássú tartozó
II. ik körörségi állásra ezenel pályázatot nyitók.

Felívom a pályázni szándékozókait, hogy
szabályszerűen felszerelt folyamodványukat f. év
július hó 30 ig hozsám adják be.

Javadalmazási követelések:

Évi fizetés 500 ftt és a községek által meg-
állapított fuvar.

Ezenkívül a körörsos beteglőgatógatási díja
fejében a szabályszerűen megállapított össze-
get követelhetik.

A segélyeket ingyen tartozik gyógykezelni

Székelly-Keresztúr, 1896. évi június 8-án.

2—3

Gálfi Kálmán, szolgabíró

FONTOS

minden háztartásban az

ACETINE

10-szeres borecetet kivonat.

Ezen borecet kivonat minden fűszerkeres-
kedésben 10 dekanként 12 krajczárral kapható s
kilencszeres tiszta vízzel való hígítás után, 10
deka borecet kivonat, 1 liter kitűnő józsi bor-
ozót ad.

Csekély 12 krajczárral érdemesnek mutatko-
zik, hogy minden háziasszony kísérletet tegyen
a kivonattal. 5—5

ÁLLANDÓ NAGY RAKTÁR
a legjobb minőségűnek ismert

Singer varrógépekből.

70—100 fttig árusítják utazó ügynökök a rossz minőségű varrógépeket.

Mi ajánljuk az „ADRIA” magyar varrógépgyár kitűnő családi varrógépét.
30 forintért, szabó- és cipész-gépeit 42 fttért, a világhírű
durahel örítzer-gyár családi varrógépét 40 fttért, szabó-
és cipész-gépeit 50 fttért, készpénzértéssel, csekély ártétele-
léssel részletfizetésre is.

Feltétlen jótállás!

Nagy választék a legjobb minőségű acél változékékből és tartozékaiból.

Gyertyánffy Jónás fia
vaskeréskedése Székelly-Udvarhelyt.

VALÓDI TISZTA

ERDÉLYI HEGYI BOROK

olesó árjegyzék szerint

Fernengel Gnula pinczejéből

Székelly-Udvarhelyen (Kossuth-utca).

9—0

Az „AGRARIA” intézet

(a Hollandiai Hitelbank vezérképviselősege)

Budapesten, Kerepesi-ut 73. szám.

Földbirtokra 3¹/₂%-os, bérházakra 4¹/₂%-os, egyéb ingatlanokra
5—6¹/₂%-os feljázósi és konvertálási kölcsönöket 5—60 évi törlesztésre,
valamint személy- és váltóhitelket 1000 fttól kezdve minden összeg
erejéig kölcsönöl.

A konvertálási kölcsönök a törvényes bélély- és illetékmentességet
élvezik. A vásárlásból ellátott tudakozódások minden kívánt felvilá-
gosítás levélleg is készségesen megadatik. 9—20

Posta és sürgönyezem: „Agraria” Budapest, Kerepesi-ut 73. sz.

Nyomatott a ká dótulajdonos: Betegh Pál könyvnyomdájában, Székelly-Udvarhelyt. 1896.